

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Milady Tomkové a soudců JUDr. Bohuslava Hnízdila a JUDr. Brigity Chrástilové v právní věci **žalobkyně H. R.**, zastoupené JUDr. Helenou Teissingovou, advokátkou, se sídlem Křížíkova 1/332, Praha 8, proti **žalované České správě sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 11. 6. 2001, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 24. 9. 2003, č. j. 47 Ca 153/2001 - 82,

takto:

- I.** Kasační stížnost **se zamítá.**
- II.** Žalovaná **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Rozhodnutím žalované ze dne 11. 6. 2001 byl odňat žalobkyni (dále jen „stěžovatelka“) od 22. 7. 2001 plný invalidní důchod a zvýšení důchodu pro bezmocnost. Žalovaná vycházela při svém rozhodování ze skutečnosti, že stěžovatelka pobírala plný invalidní důchod a při kontrolní lékařské prohlídce lékařem Pražské správy sociálního zabezpečení ze dne 4. 6. 2001 bylo zjištěno, že již není plně invalidní, neboť z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu poklesla její schopnost soustavné výdělečné činnosti o 50 %. Zdravotní stav stěžovatelky byl vyhodnocen jako dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav v důsledku polymorfních potíží s údajnou amaurosou odpovídající postižení uvedenému v kapitole VI., oddílu A, položce 10 písm. c) přílohy č. 2 vyhlášky č. 284/1995 Sb., kterou se provádí zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění (dále též „prováděcí vyhláška“).

Proti tomuto rozhodnutí se stěžovatelka obrátila na žalovanou se žádostí o přezkoumání tohoto rozhodnutí - opravným prostředkem - s odůvodněním, že zdravotní stav se jí nezlepšil a že jí neumožňuje vykonávat jakékoli zaměstnání. Opravný prostředek byl žalovanou postoupen Městskému soudu v Praze příslušnému ve věci rozhodnout.

Městský soud v Praze žalobu zamítl, a to po provedení dokazování ve věci zdravotního stavu stěžovatelky a odpovídajícího poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti. Vycházejí z odborných vyšetření a posudkových hodnocení provedených Posudkovou komisí MPSV (z 9. 4. 2002 a 27. 6. 2002) a znalkyní z oboru očního lékařství (ze 14. 11. 2002) dospěl k závěru, že stěžovatelka nebyla k datu vydání napadeného správního rozhodnutí plně invalidní podle § 39 odst. 1 písm. a) a b) zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, a proto neměla nárok na plný invalidní důchod. Za rozhodující příčinu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu považoval demyelinizační onemocnění nejspíše charakteru RSM benigního průběhu a ještě ne zcela typické či specifické. Stěžovatelka tedy netrpí praktickou slepotou; porucha vizu je nejspíše součástí pithiatické poruchy osobnosti. Konstatuje, že rozhodující příčina dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu odpovídala zdravotnímu postižení popsanému v kapitole VI., oddílu A, položce 10 písm. b) přílohy č. 2 k prováděcí vyhlášce. Míra poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti k datu vydání napadeného správního rozhodnutí vzhledem k poruše vidění činila 40 %. Opírá se o vyjádření posudkových lékařů soud rovněž konstatoval, že stěžovatelka nesplňovala ani podmínky pro přiznání plného invalidního důchodu podle § 39 odst. 1 písm. b) zákona o důchodovém pojištění (schopnost vykonávat soustavnou výdělečnou činnost jen za zcela mimořádných podmínek). Protože byla schopna vykonávat samostatně všechny nezbytné úkony sebeobsluhy, nebyla v době vydání napadeného správního rozhodnutí ani bezmocná ve smyslu § 70 odst. 1 zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, a dle § 2 prováděcí vyhlášky.

Proti tomuto rozsudku městského soudu podala stěžovatelka kasační stížnost. V ní namítá nesprávné zjištění zdravotního stavu, neboť nebyla provedena veškerá dostupná vyšetření, aby se „zcela postavilo najisto“, o jaký rozsah nevidomosti se u stěžovatelky skutečně jedná. Zdravotní stav měl být hodnocen nejen podle kapitoly VI., oddílu A, položky 10 písm. b) přílohy č. 2 k vyhlášce č. 284/1995 Sb., ale i podle § 7 vyhlášky a přílohy č. 3, resp. dle kapitoly VII., oddíl A, položky 4. Též mělo být podle jejího názoru uváženo, zda jsou splněny podmínky pro přiznání invalidního důchodu dle § 39 odst. 1 písm. b) zákona o důchodovém pojištění. Z uvedeného důvodu navrhuje doplnit znalecký posudek provedením dalších odborných vyšetření a též i posouzení posudkovou komisí v jiném složení. Dále nesouhlasí s tím, že ve smyslu § 2 vyhlášky č. 284/1995 Sb. nesplňuje podmínky pro přiznání ani částečné bezmocnosti, když je nepochybné, že v určitých životních situacích nezbytně potřebuje pomoc třetích osob, a to bez ohledu na to, že je schopna vlastními silami si zajistit obstarání své vlastní osoby.

Shora uvedené námitky podřazuje stěžovatelka pod § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), tedy nezákonnost spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Soud je však vázán toliko důvody kasační stížnosti (§ 109 odst. 2 s. ř. s.), nikoli právní kvalifikací těchto důvodů ve vztahu k § 103 s. ř. s. Každý úkon, tedy i uplatnění důvodů kasační stížnosti, posuzuje soud podle jeho obsahu, i když je nesprávně označen (§ 41 odst. 2 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve spojení s § 64 a § 120 s. ř. s.). V dané věci stěžovatelka nesouhlasí s posouzením svého zdravotního stavu v řízení před správním orgánem ani před soudem.

Stěžovatelka tak uplatňuje důvod kasační stížnosti uvedený v § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. Toto tvrzení stěžovatelky nalézají ve vztahu k vadám řízení před správním orgánem oporu v tvrzeních, kterými proti rozhodnutí žalované brojila již v žalobě (opravném prostředku), proto jsou tato tvrzení namítána podle § 103 odst. 1 písm. b) ve spojení s § 104 odst. 4 s. ř. s. přípustně. Namítá dále i nesprávné zjištění zdravotního stavu soudem. Tuto námitku lze podřadit pod důvod kasační stížnosti popsany v § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. (jiná vada řízení před soudem), která též spočívá v nesprávném zjištění skutkového (zdravotního) stavu, avšak v tomto případě soudem.

Dle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. lze namítat vady řízení spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, napadené rozhodnutí správního orgánu měl zrušit; za takovou vadu řízení se považuje i nepřezkoumatelnost rozhodnutí správního orgánu pro nesrozumitelnost.

Námítka stěžovatelky je však nutno prioritně podřadit i pod § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., jež spočívá v nepřezkoumatelnosti rozhodnutí soudu pro nesrozumitelnost nebo nedostatek důvodů, popřípadě v jiné vadě řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek nezákonnost rozhodnutí o věci samé. Nepřezkoumatelnost rozhodnutí soudu pro nedostatek důvodů by mohla nastat pouze v případě, že by řízení před soudem trpělo nedostatkem skutkových zjištění, o něž soud opřel své rozhodovací důvody. Takovou vadou by mohlo být, pokud by soud opřel své rozhodovací důvody o skutečnosti v řízení nezjišťované, popřípadě zjištěné v rozporu se zákonem, nebo by pominul některé rozhodné skutečnosti, které byly v řízení prokázány, anebo případy, kdy není zřejmé, zda vůbec nějaké důkazy byly v řízení provedeny. Skutkové zjištění by mohlo být vadné též za situace, kdy v hodnocení důkazů je z hlediska závažnosti, zákonnosti, pravdivosti, případně věrohodnosti logický rozpor. Za jinou vadu řízení, jež mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí, by mohl být považován postup soudu, v jehož důsledku by za podklad rozhodnutí soudu byl vzat neúplný či nepřesvědčivý posudek posudkové komise ministerstva ve věci rozhodného zdravotního postižení spočívajícího v dlouhodobě nepříznivém zdravotním stavu, jímž stěžovatelka trpěla ke dni vydání rozhodnutí správního orgánu (žalované).

Oba důvody tak směřují k nesprávnému zjištění skutkového stavu (zdravotního stavu stěžovatelky), a to jak v řízení před správním orgánem (žalovanou), tak i v řízení před soudem.

Nejvyšší správní soud po zjištění, že kasační stížnost je podána včas a že je přípustná, přezkoumal napadený rozsudek vázán důvody kasační stížnosti (§ 109 odst. 2, 3 s. ř. s.), a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Podle § 39 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, je pojištěnec plně invalidní, jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu poklesla jeho schopnost soustavné výdělečné činnosti nejméně o 66 %, nebo je schopen pro zdravotní postižení soustavné výdělečné činnosti jen za zcela mimořádných podmínek. Způsob posouzení a procentní míru poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti stanoví prováděcí předpis. Tímto předpisem je vyhláška č. 284/1995 Sb., kterou se provádí zákon o důchodovém pojištění, která v příloze č. 2 obsahuje procentní míry poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti. Z § 4 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění

sociálního zabezpečení, vyplývá že Ministerstvo práce a sociálních věcí posuzuje zdravotní stav a pracovní schopnost občanů i pro účely přezkumného řízení soudního ve věcech důchodového pojištění; za tím účelem zřizuje jako své orgány posudkové komise.

K námitce nesprávného zjištění skutkového (zdravotního) stavu stěžovatelky poukazuje Nejvyšší správní soud především na skutečnost, že posouzení zdravotního stavu a souvisejícího zbytkového pracovního potenciálu je věcí odborně medicínskou; soud k ní nemá potřebné odborné znalosti, a proto se vždy obrací k osobám, jimž tyto znalosti svědčí, aby se o těchto otázkách vyslovily. Soud pak hodnotí veškeré důkazy v řízení takto získané. V řízení, které je přezkumným řízením vůči rozhodnutí žalované, soud opatřuje posudek posudkové komise ministerstva v souladu s pokynem § 4 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení. Pokud to situace vyžaduje, soud doplní dokazování i znaleckým posudkem. V daném případě tak soud i postupoval, provedl důkladně a svědomitě všechny důkazy, týkající se vyšetření jejího zdravotního stavu, navrhované stěžovatelkou.

Pro tvrzení stěžovatelky o úplnosti dokazování ve věci jejího zdravotního stavu měly zásadní význam posudky Posudkové komise MPSV. Komise zasedala v řádném složení, které odpovídá § 3 vyhlášky č. 182/1991 Sb., kterou se provádí zákon o sociálním zabezpečení, dále ve smyslu § 3 odst. 8 ve spojení s § 1 odst. 2 této vyhlášky z posudku vyplynulo, že komise přihlédla při posuzování zdravotního stavu a pracovní schopnosti k výsledkům vlastního šetření, přičemž vycházela z lékařských zpráv a posudků vypracovaných odbornými lékaři o zdravotním stavu posuzované a také se vypořádala se závěrem znaleckého posudku znalkyně z oboru očního lékařství. Posudek komise obsahoval jasný a určitý posudkový závěr.

Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že je posudek úplný a přesvědčivý, posudkové závěry odpovídaly zákonem vymezeným pojmům. Komise se vypořádala se všemi rozhodnými skutečnostmi podle zákona č. 155/1995 Sb. a vyhlášky č. 284/1995 Sb.; posudek byl náležitě zdůvodněn.

Je třeba poznamenat, že není v možnostech soudu, aby posoudil věcnou správnost posudku (zdravotní stav stěžovatelky). Proto se přezkumná činnost soudu musí omezit na přezkum výše uvedených formálních náležitostí posudku, zejména pak jeho úplnosti a přesvědčivosti. Vykazuje-li posudek nedostatky těchto náležitostí, uloží soud posudkové komisi jeho doplnění či může ustanovit znalce z příslušného oboru a odvětví zdravotnictví.

Dle názoru Nejvyššího správního soudu se Posudková komise Ministerstva práce a sociálních věcí dostatečně vypořádala se všemi okolnostmi, které stěžovatelka uplatňovala v průběhu řízení o žalobě tak, jak bylo již konstatováno. Posudková komise prostudovala dokumentaci, vyšetřila stěžovatelku, zařídila diagnostickou hospitalizaci. Z podrobného popisu stavu za hospitalizace dovodila, že nejde o středně těžkou poruchu motoriky. Bylo provedeno i oční vyšetření, z kterého vyplývá, že vizus je jistě lepší, než stěžovatelka udává. Nejvyšší správní soud se tak ztotožňuje s názorem městského soudu, podle kterého je tento posudek úplný, podrobně odůvodněný, byl vypracován v řádném složení komise a v přítomnosti odborného lékaře podle stěžovatelčina rozhodujícího zdravotního postižení. Tento závěr nebyl vyvrácen ani konečným znaleckým posudkem v oboru očního lékařství ze dne 23. 6. 2003, když konečné rozhodnutí, zda stěžovatelka splňuje kritéria slabozrakosti, ponechala znalkyně na zvážení odborné posudkové komise. Posudková komise po posouzení citovaného znaleckého posudku setrvala na svých předchozích zjištěních a závěrech,

podle kterých je praktická slepota u stěžovatelky vyloučena. Toto zhodnocení zdravotního stavu stěžovatelky soudem tak vycházelo z hodnověrných posudků posudkové komise, které jsou úplné a přesvědčivé, ve kterých jsou přesně formulovány posudkové závěry, odpovídající uvedeným zdravotním postižením podle prováděcí vyhlášky.

Jelikož provedené posouzení zdravotního stavu stěžovatelky v průběhu soudního řízení bylo důkladné a přesvědčivé, Nejvyšší správní soud proto také neshledal důvod pro další doplňování dokazování krajským soudem.

Stěžovatelka namítala opomenutí § 7 prováděcí vyhlášky, na základě kterého je za zdravotní postižení umožňující soustavnou výdělečnou činnost jen za zcela mimořádných podmínek možno považovat jen taková zdravotní postižení, která jsou uvedena v příloze č. 3 k této vyhlášce. Poukazuje na kapitulu VII., oddíl A, položku 4 uvedenou v příloze č. 2 prováděcí vyhlášky, podle které se toto zdravotní postižení posuzuje podle přílohy č. 3. Toto zdravotní postižení zahrnuje praktickou nevidomost. V dané věci byla, jak shora uvedeno, provedena potřebná oční vyšetření s tím, že posudková komise dospěla k závěru, že stěžovatelka praktickou nevidomostí netrpí. I možností tohoto postižení se komise dostatečně zabývala, nelze jí proto v tomto směru nic vytknout, neboť konkrétně uvedla, že prezentovaná porucha vidění je podstatnou měrou ovlivněna pithiatickou poruchou osobnosti, o čemž svědčí i ve znaleckém posudku oční lékařky výslovně uvedené normální vizuální evokované potencionály, které u praktické slepoty být nemohou. Stejně tak za zdravotní postižení značně ztěžující obecné životní podmínky je možné podle § 8 prováděcí vyhlášky považovat jen zdravotní postižení uvedená v příloze č. 4 této vyhlášky. Stěžovatelka však netrpí žádným ze zdravotních postižení uvedených v těchto přílohách.

Nejvyšší správní soud dále poukazuje na skutečnost, že pro rozhodnutí ve věci je podstatný zdravotní stav stěžovatelky existující ke dni vydání napadeného správního rozhodnutí (§ 75 odst. 1 s. ř. s.), tj. k 11. 6. 2001. Případné pozdější zhoršení jejího zdravotního stavu pak nemůže vést ke zrušení napadeného správního rozhodnutí, nýbrž může být důvodem pro nové rozhodnutí správního orgánu na základě nově zjištěného skutkového stavu. Z tohoto důvodu nemá pro toto rozhodnutí význam, že stěžovatelce byl od 22. 6. 2004 přiznán plný invalidní důchod.

Z výše uvedených důvodů tedy nelze městskému soudu vytknout pochybení, jestliže vzal za základ svého rozhodnutí citovaný posudek, dle kterého činila k datu vydání napadeného rozhodnutí míra poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti 40 %. Kasační stížnost tedy není dle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. důvodná. Námitka vůči správnosti skutkových zjištění žalovanou (§ 103 odst. 1 písm. b/ s. ř. s.) je nedůvodná za situace, kdy soud skutková zjištění zásadně doplňoval.

Stěžovatelka dále namítala, že splňuje podmínky pro přiznání částečné bezmocnosti, protože v určitých životních situacích nezbytně potřebuje pomoc třetích osob. S tímto tvrzením se soud též řádně zabýval. Právní úprava zvýšení důchodu pro bezmocnost je obsažena v § 70 zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení (je-li důchodce trvale tak bezmocný, že potřebuje ošetření a obsluhu jinou osobou, zvyšuje se mu důchod o stanovené částky v závislosti na stupni bezmocnosti). Podle § 2 vyhlášky č. 284/1995 Sb. je částečně bezmocná osoba, která potřebuje dlouhodobou pomoc jiné osoby při některých nezbytných životních úkonech, například při mytí, česání a oblékání. Za osobu bezmocnou se vždy považuje osoba prakticky nevidomá.

V souvislosti s hodnocením posudkového závěru, že se u stěžovatelky nejedná o praktickou slepotu, hodnotil krajský soud i její schopnost sebeobsluhy. Nejvyšší správní soud shledal podklady, z nichž krajský soud vyšel ve věci nároku stěžovatelky na zvýšení důchodu pro částečnou bezmocnost, rovněž za úplné a přesvědčivé (posudky ze dne 9. 4. 2002 a 28. 8. 2003), a závěr, že stěžovatelka s ohledem na svůj zdravotní stav je schopna sebeobsluhy bez pomoci další osoby, považuje za správný. Stěžovatelka tedy nesplňuje podmínky částečné bezmocnosti ve smyslu § 2 prováděcí vyhlášky, a proto kasační stížnost ani v této části není důvodná.

Nejvyšší správní soud proto kasační stížnost zamítl, shledav ji z výše uvedených důvodů nedůvodnou (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

Výrok o nákladech řízení je odůvodněn § 60 odst. 1, 2 ve spojení s § 120 s. ř. s. Protože žalovaná, která měla ve věci plný úspěch, je správním orgánem a v dané věci jde o věc důchodového pojištění, nemá žalovaná právo na náhradu nákladů řízení.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 23. září 2005

JUDr. Milada Tomková
předsedkyně senátu